

De schat in de akker

"Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een schat, verborgen in een akker, die een mens ontdekte en verborg, en in zijn blijdschap erover gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt die akker."

(Math. 13:44)

zondag 4 oktober 1998

De gelijkenis van Jezus over de schat in de akker is zelf een schat verborgen in de akker van het evangelie.

De meeste mensen kennen haar niet eens en wie neemt dat ook kwalijk: over een gelijkenisje van één zin groot lezen we ook zo maar heen.

Laten we proberen te luisteren naar wat Jezus er mee wil zeggen. *'Het Koninkrijk van God is gelijk aan een schat, verborgen in een akker.'*

De akker, kun je zeggen, dat is ons leven, ons bestaan.

Zo hebben we allemaal onze eigen akker te bewerken, ook al zijn we geen boer meer.

Het is het stukje grond onder onze voeten, het huis waar we wonen, de hemel boven ons hoofd, de zon die over ons op- en ondergaat, de wind die ons door de haren strijkt.

De akker, dat is de wereld waarin we 's morgens opstaan en 's avonds slapen gaan. Dat is ons huis, ons gezin, ons werk.

De mensen met wie we dagelijks verkeren. Ze slokken ons op, nemen onze tijd. We investeren ons erin. We slijten ons eraan. En wat levert het op?

Soms meer, soms minder. Zo is het nu eenmaal met een akker. Soms kunnen we vruchten plukken, veel vruchten. Dat zit het ons mee en gaat het ons voor de wind. Maar vaak is er ook niets te merken van

groei, vooruitgang, winst. Dan ligt de akker er schraal bij, of wordt hij overwoekerd door onkruid.

En toch, elke morgen als we opstaan gaan we weer naar onze akker zoals een boer naar zijn land. Waarom? Dat vragen we ons eigenlijk niet zo vaak af. We doen het, zonder dat we de zin er vaak van zien. Gewoon omdat we het gewend zijn of denken dat het moet. Het leven zal wel ergens goed voor zijn.

Maar wordt ons ooit de zin van ons leven echt duidelijk?

'We komen ter wereld, leven een poosje, begrijpen er geen barst van, en gaan dan weer dood.', zei de schrijver Belcampo eens, een beetje platweg. De akker, dat is ons leven, dat we al zwetend en zwoegend beploegen, of waarin we maar wat zorgeloos fluitend rondlummelen, maar waarvoor het allemaal dient, dat is een groot mysterie.

De akker dat is ons leven. En toch: we weten het nooit zeker maar vermoeden dat, wij en de akker, dat het niet allemaal voor niets is. Want soms ontwaren we ineens een glimp licht van achter de zon, vangen we een ver woord op, verdwaald in de wind, zien we even een verte achter de horizon, een schittering in de ogen van de mens tegenover ons. Soms zien we even iets glinsteren in de akker. Soms. Even. Iets. Er glanst dan ineens iets onder de oppervlakte van ons dagelijkse bestaan, breekt even iets door de tredmolen van het dagelijks leven heen. Je hoort een lied van vroeger, een melodie op de radio. Je ziet een foto van iemand die je lief was. Een zondagavond, een vakantiedag, een stil moment - even doe je een stap terug uit het dagelijkse, en dan merk je eigenlijk hoe onalledaags het allemaal is. Hoe vreemd, bizar, verbazingwekkend, verwonderlijk, mooi, hoe vreselijk het leven is. Hoe 'verschrikkelijk'. Er glanst iets in de akker. De akker is meer dan de akker.

Er glanst iets in de akker, en soms hoef je er zelfs niets voor te doen. Dan breekt het gewoon door de dingen heen. Een ziekte, een dood. Een vriendschap, een liefde, een scheiding, een kind. In het gewone leven

breekt het ongewone door. Een we beseffen, de akker is meer dan een akker.

En we ervaren dan iets groots en onzegbaars waarvoor we geen naam hebben. Onze woorden haperen. Op zulke momenten zouden we willen dat we voor een moment een dichter waren om te zeggen en te zingen wat ons van binnen bezielt. Maar dichters dat zijn we niet allemaal. Dat hoeft ook niet. Er zijn andere woorden die voor ons klaar liggen. Woorden die ons worden aangereikt door de kerk. Woorden die zijn beproefd door generaties en generaties van mensen die net als wij hun akker hebben bewerkt er er af en toe iets in zagen glanzen en glinsteren. Het woord, het oude woord God bijvoorbeeld. Voor sommige mensen is het een versleten woord uit hun jeugd. En toch, op zulke momenten, als het onalledaagse door het leven van alledag heenschijnt, dan krijgt dat woord opnieuw weer een geheime glans krijgt.

We hebben in onze akker een verborgen schat gevonden. We voelen ons opgelaten, blij en bezorgd tegelijk. Gevoelens van verwarring en verrukking. Het leven is niet alleen een domme tredmolen, zonder doel, zonder zin. Er ligt een verborgen betekenis in dat wat ons overkomt, in dat wat wij doen.

Maar wat nu, wat gaan we met die ontdekking doen? Wat doet een man die in de akker een kostbare schat ontdekt? Hij is blij, intens blij, maar zodra hij een beetje van zijn vreugde bekomen is, zal hij de schat natuurlijk zo snel mogelijk opgraven, onder de arm mee naar huis nemen en er grootse dingen mee doen. "Eindelijk heeft hij het breed, nu zal hij het dan ook breed laten hangen. Hij, naar alle waarschijnlijkheid een arm dagloner, zal paleizen kopen en slaven voor hem laten werken."

Je ziet het de omstanders denken als Jezus de gelijkenis vertelt. Wij denken het ook. De mens die God ontdekt, graaft Hem op, poetst Hem schoon van de vuile aarde van de akker, vergeet eindelijk zijn sores van elke dag, en gaat ermee pronken op straat, zet Hem op een voetstuk in zijn kerk of gaat met Hem in het klooster. Boft hij even: hij heeft in zijn akker God ontdekt. Dat kun je immers niet van iedereen zeggen, ook al

wordt er genoeg gegraven in de akker. Zo'n ontdekking is goud waard en dat goud moet je laten schitteren. Wie God ontdekt moet God dicht bij zich houden.

Maar wat doet de mens uit de gelijkenis met zijn schat? Zijn *verborgen* schat? Hij *verbergt* hem opnieuw in de akker. Dat, gemeente, lijkt mij een verrassende wending in deze gelijkenis-van-één-zin groot.

Waarom de zojuist ontdekte schat weer terugverstopt in de vuile aarde? Waarom God weer vermengen met onze sores, waarvan we eindelijk verlost leken, de aarde waarop wij vuile handen maken, en onze huid aan openhalen, de aarde waarop onze zweetdruppels en tranen vallen, de donkere aarde waarin wij tenslotte verdwijnen zullen om begraven te worden. Waarom ook zomaar weer afstand doen van het kostbaarste dat een mens kan ontdekken en dat hij innig zou moeten omhelzen om het nooit weer los te laten: de vreugde, de zin van zijn leven. Waarom de verborgen schat weer verbergen in de akker?

Dat is de spannende vraag van deze gelijkenis.

Misschien zijn er wel een heleboel antwoorden op die vraag te bedenken. Een paar ervan geef ik, maar ik geef ze voor beter.

De man, zou je kunnen denken, verstopt zijn schat weer in de akker omdat

hij daar alleen *veilig* is. Hij leefde in een tijd dat de akker een veel zekerder kluis was dan die van de bank. In de akker verborgen, kan niemand de schat beschadigen of stelen. Blijft het een schat.

Zo is het ook met God. Wie wil er zich niet meester maken van God? Het geheim van de akker zich toeëigenen? En dan zeggen: kijk mij eens ik, wat ik hier heb, ik heb God! Jullie maken je druk om de akker, zwoegen en zweten zinloos in het rond. Maar ik heb God, mijn eigen God. Hij is van mij en ik ben van Hem, en als ik maar van Hem ben ik Hij is van mij, wie doet mij wat! En wie zou er dan niet jaloers zijn, de bezitter benijden om zijn kostbare bezit. Wie zou er zo'n bezit niet willen stelen, of er tenminste een klein stukje van mee willen pikken? Er zou om God gevochten worden. Hij zou slachtoffer worden,

beschadigd in het strijdgewoel. God is van mij, neen, geef hier, God is van mij. Nietes! Welles! Ach, alsjeblijft, jij hebt zoveel God, mag ik een stukje van je mee? Zo wordt God in stukken gereten en blijft er niets van Hem over. En zo gebeurt het ook: God wordt uit de akker van het gewone leven uitgepeld en meegetroond naar kerken, synagoges, en moskeeën, die zich als de exclusieve bezitter van God opstellen. God en ik, God en mijn club, wij horen bij elkaar, daar is geen speld meer tussen te krijgen. Zo wordt God een voorwerp van strijd. Hij wordt tentoongesteld in belijdenissen, op altaren, in beelden en gebouwen. En voor wie zich niet daaraan wil onderwerpen, voor wie zich niet wil daarin wil opsluiten, voor die is de akker leeg, leeg aan zin en betekenis, leeg aan God.

Maar de ontdekker van God uit de gelijkenis verstopt zijn schat weer in de akker. Want God is een verborgen God, die zich niet laat inpalmen. Hij is de schat van iedereen die de akker bewerkt en bewoont. Niet elke Godzoeker wordt ook een Godvinder. Niet iedere schatgraver ontdekt de schat. Maar God is de God van beiden: van de mens die kreunt en steunt omdat hij niet weet waarvoor hij leeft, èn van de mens die het licht gezien heeft.

De man verbergt de schat weer in de akker omdat hij het *geheim* wil bewaren. Met deze schat loop je blijkbaar niet te koop, deze schat laat zich niet op de markt uitventen. Hoe veel de kerken ook aan public relations en reclame-technieken zullen doen, nooit zullen ze ook maar één mens aan God kunnen helpen als hij niet zelf Hem in zijn akker ontdekt. God is geen koopwaar, en met Hem kun je niet marchanderen. Ook al is Hij de grootste ontdekking in je leven, Hij wordt nooit jouw eigendom. En ook al wordt Hij je beste metgezel, nooit zul je beslag op Hem kunnen leggen. God is een mysterie, verborgen in de akker van deze wereld. Wie naar Hem grijpt, grijpt in de leegte en houdt een stuk wereld in zijn hand over. Een stuk akker, waarin de schat verborgen is.

De man verbergt zijn net ontdekte schat weer in de akker, omdat de schat daar ook *thuishoort*. Dat is denk ik nog het beste antwoord op de vraag naar het waarom van zijn daad. God en de wereld, zij horen bij elkaar. God is nooit los verkrijgbaar. Ons leven is een bont weefsel, waarvan we nooit precies kunnen zeggen wie de draden heeft geweven: wijzelf, de toevalstreffers van het lot, of God. Maar onze wereld en God, de akker en de schat, zij horen als schering en inslag bij

elkaar. God is nooit naakt onder ons aanwezig, maar hij draagt het kleed van deze wereld. Hij hult zich in de lach van een kind, een glimp van de zon, een lied van de vogel, maar ook in de stille schreeuw van een lijdend mens. God gaat incognito. Het onalledaagse gaat schuil in het alledaagse. Een schat, verborgen in de akker. En wie de akker niet wil, ontdekt ook nooit de schat. Wie het leven niet wil, wie zijn schop niet op deze aarde in de grond wil zetten, wie zich niet wil investeren in mensen, in zichzelf, in zijn toekomst, die zal ook God niet ontmoeten. God woont niet in de kerk, of in een klooster. De wereld is zijn thuis. De schat en de akker, zij horen bijeen.

Dat alles weet de man die de schat ontdekt, en daarom verbergt hij hem weer in de akker. We lijken weer bij punt nul aangekomen. Er is een man, een akker, en ergens in die akker een verborgen schat, en op den duur weet niemand meer waar. Begon de gelijkenis ook niet zo? Er lijkt niets veranderd: dezelfde akker, dezelfde man. Hetzelfde stukje grond onder onze voeten, dezelfde hemel boven je hoofd en dezelfde wind door je haren, hetzelfde gelaat tegenover je en dezelfde stemmen om je heen. Dezelfde akker.

Maar voor wie goed kijkt: er woont en werkt een ander mens op de akker, ook al is het dezelfde.

Deze mens is op God gestuit en is niet meer dezelfde als voorheen. Wat heeft hij gedaan? Hij verbergt de schat weer in de akker, gaat heen, verkoopt alles wat hij heeft en koopt de akker. Hij doet afstand van alles wat hij heeft. Niet meer zijn bezit maakt uit wat hij waard is en bepaalt wat voor een mens hij is, maar de schat in de akker. Hij heeft ontdekt dat het kostbaarste in het leven niet met zijn handen te grijpen is. Zijn leven draait niet meer om zijn ik, maar om de schat in de akker. Hij doet afstand van alles wat hij heeft, van alles wat hij is; hij doet in feite afstand van zichzelf. Want wat hemzelf betreft, hij doet er niet meer toe. Hij wil niet meer zichzelf bezitten, maar de akker. Want in die akker zit zijn schat verborgen. Hij wil hem kopen. En wie koopt zegt bewust ja tegen wat hij koopt. Hier is een mens die nu met heel zijn ziel en zaligheid ja zegt tegen het leven. Die zichj daarin investeert, azich aan het leven uitlevert. Met alle risico's, gevaren, pijn en verrukking vandien. Hetzelfde leven van voorheen: hetzelfde licht en donker, dezelfde pijn en moeite. Maar voor hem tintelt er nu een licht

door alles heen, iets waarvoor hij eigenlijk maar één woord kan vinden: 'God'. En dat woord maakt dat hij verliefd ja kan zeggen tegen de wereld.

Misschien waren wij eerst ook van die mensen van: 'waar dient het allemaal voor' en 'mijn leven is ben ook eigenlijk niets waard';

nu zijn we mensen geworden die zich kunnen verwonderen en verbazen, zich kunnen opwinden en boos kunnen maken over kleine en grote dingen: mensen die het leven oneindig veel waard is geworden.

Met een verborgen schat in de akker, die we soms even door alles heen zien schitteren.

Zelfs als je weet dat jij ooit in diezelfde akker begraven zult worden, kan dat de vreugde niet temperen. Jij weet dat het geheim van God in de akker van deze wereld is verborgen.